

Täysistunto

Tiistai 11.6.2024 klo 14.01—20.50

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 66/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslaki-valiokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut nopeasti. Viranomaisten kyky vastata ja varautua ennakolta uudenlaisiin uhkiin tulee turvata kaikissa tilanteissa. Perinteisten sotilaallisten uhkien rinnalle on tullut esimerkiksi uhka hybridivaikuttamisesta ja laaja-alaisesta vaikuttamisesta, mikä edellyttää normaaliolojen lainsäädännön päivittämistä erityisesti rajaturvallisuuden vahvistamisessa. Hallitus onkin 6.6.2024 antanut eduskunnalle hallituksen esityksen laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Hallituksen esityksellä tuetaan viranomaisten, erityisesti Rajavartiolaitoksen, kykyä reagoida nopeammin turvallisuustilanteen äkillisiin muutoksiin ja vastata vakavien rajaturvallisuuden häiriötilanteiden asettamiin vaatimuksiin. Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia siten, että lain 48 §:ään lisättäisiin uusi kertausharjoitusperuste. Kertausharjoitus mahdollistaisi valmiuden joustavan kohottamisen silloin, kun rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvä häiriö ei olisi sotilaallisesta uhasta johtuva tai tällaista uhkaa ei voitaisi tilanteessa osoittaa. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi hybridiuhkista johtuva, erittäin nopeasti kehittyvä rajaturvallisuuden häiriö laajamittaisen välineellistetyn maahantulon muodossa tai suuronnettomuudesta taikka pandemiasta johtuva laaja-alainen, rajasulkua tai valtakunnanrajan tehostettua valvontaa edellyttävä tilanne.

Arvoisa puhemies! Esityksellä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi lain 32 §:ää siten, että uuteen kertausharjoitukseen olisi mahdollista määrätä Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja reserviläisiä, joilla on tehtävässä tarvittava koulutus. Kertausharjoituksiin voitaisiin lisäksi määrätä laissa säädettyä kolmen kuukauden määräaika nopeammin. Päätöksen kertausharjoituksesta tekisi tasavallan presidentti sisäministerin esittelystä. Päätös ja sen nojalla annetut määräykset on peruutettava, kun kertausharjoitukseen johtanut tilanne sen sallii. Määräys kertausharjoitukseen annettaisiin kunkin asevelvollisen osalta enintään 30 päiväksi kerrallaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

Asevelvollisille ei tällä esityksellä ehdoteta lisätoimivaltuuksia. Asevelvollisia voitaisiin käyttää rajavartiomiehen välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa, esimerkiksi rajojen valvonnassa, vartiointi-, opastus-, ja liikenteenohjaustehtävissä sekä erilaisissa tukitehtävissä. On huomattava, että rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi kertausharjoitukseen määrättyjä asevelvollisia ei käskettäisi vaarallisiin tehtäviin. Vastaava valmiuden joustavaa kohtamista koskeva sääntely on ollut voimassa Puolustusvoimien osalta vuodesta 2016 lähtien tilanteissa, joissa on kyse sotilaallisesta uhasta. Lain ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Debatoitihaluiset ehdokkaat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.06 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Herra ministeri, todella tärkeän lain äärellä olemme. On hyvä, että valtioneuvosto vahvistaa näitä turvallisuuselementtejä nyt myös Rajan osalta ja rajapalveluksen suorittaneitten ja sitä kautta reserviläisten osallistumista rajojen tehtäviin. Kuitenkin reserviläisen tehtävä on usein omasta työelämästä tai koulutuksesta irtaantumista palveluksen ajaksi, ja tätä kautta kysyisin ministeriltä hieman näkemystä siitä, millä tavalla hallituksen esityksessä huomioidaan se, että tällainen kutsu tehtävään voi reserviläiselle tulla varsin nopeallakin aikataululla työn ja opiskelun aikana. Millä tavalla mahdollistetaan reserviläisen osallistuminen tähän tärkeään isänmaan tehtävään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.07 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos puolustusministeri Häkkäselle tästä esityksestä. Itärajan turvallisuutta pääministeri Petteri Orpon hallitus vahvistaa merkittävästi, ja tämä on hyvä osoitus siitä, että toimia tehdään puolustusministeri Häkkäsen johdolla mutta erittäin oleellisia toimia myös sisäministeri Mari Rantasen johdolla. Kiitos koko hallitukselle näistä toimista, [Mika Kari: Ja eduskunnalle kiitos!] nyt asevelvollisuuslain muutoksesta, jossa Rajavartiolaitokselle halutaan antaa tukea kertausharjoitusperusteen lisäämisellä Rajan reserviläisten käyttöön.

Näitä naisia ja miehiä ei ole tarkoitus käyttää vaarallisissa tehtävissä — tässä lainsäädännössä kuitenkin rajataan aseenkanto pois. Kysyisin ministeri Häkkäseltä, mikä peruste siihen on. Pitäisikö kuitenkin varautua myös niihin tilanteisiin, että ase voisi olla tämän lainsäädännön kautta tarvittaessa mukana?

Rajaturvallisuuslaki, joka ministeri Mari Rantasen johdolla on tehty, on myös eduskunnan käsittelyssä. [Puhemies koputtaa] Tässä tehdään laajalla repertuaarilla toimia itärajan turvallisuuden takaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

14.08 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä lämpimästi tämän tärkeän lakiesityksen antamisesta. Tänä aamuna se tuntuu vielä entistäkin ajankohtaisemmalta, kun yritin itse aamulennolla tulla tuolta Joensuusta tänne Helsinkiin ja GPS-häirinnän takia kone Helsingistä ei pystynyt laskeutumaan Joensuuhun,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

mikä tarkoittaa myös sitä, että Joensuusta ei ollut sitten lentoa tänne Helsinkiin. Asia on erittäin ajankohtainen.

Teemme hallintovaliokunnassa töitä näitten useiden eri rajaan liittyvien lainsäädäntöjen kanssa. Pidänkin itse myös tärkeänä sitä, että ennen kuin edes haaveilemme kesätauolle lähtemisestä, niin kaikki rajaan liittyvät lait niin kuin myös puolustushallinnon alla olevat lait ovat kunnossa, että voimme sitten rauhallisesti mielin ehkä muutaman viikon myös kesällä viettää vapaata. Mutta ensin työ, sitten huvi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.09 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaankin kiitokset puolustusministerille tästä tärkeästä laista. Tämä on osa tätä meidän kokonaisturvallisuuden jatkumoa. Tosiaan näitten reserviläisten osalta on hyvä toimia ennakoivasti ja saada käyttöön kaikki ihmiset, henkilöt, mitä tarvitsemme tässä erittäin poikkeuksellisessa tilanteessa tällä hetkellä ollessamme Venäjän naapurimaana tällä.

Tämän esityksen mukaan reserviläisiä voisi käyttää rajavartiomiehen välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa — tosiaan, niin kuin täällä mainittiin, esimerkiksi rajojen valvontaan, aistivalvontaan ja partiointitehtäviin, vartiointi-, opastus- ja liikenteenohjaustehtäviin ja erilaisiin tukitehtäviin. Näitä tehtäviä on paljon, ja kun tilanne vaatii, me tarvitaan niihin tosiaan henkilöstöä.

Vähän samoin kuin täällä jo esitettiin aikaisemmin kysymystä tästä aseenkantomahdollisuudesta, niin vielä varmistaisin myös ministeriltä tätä asiaa, elikkä onhan näitten raja-henkilöstön reservissä olevien henkilöiden turvallisuus taattu? [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.10 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen järjestelmä, sekä Rajavartiolaitos että Puolustusvoimat, tuottaa erittäin tasokasta ja osaavaa reserviä, ja on sinänsä perusteltua huolehtia siitä, että meidän kokonaisturvallisuuden näkökulmasta erilaisissa tilanteissa reservi on käytettävissä.

Kuitenkin tässä ehkä tietyllä tavalla tämä näyttyy vähän sellaisena purkkaratkaisuna. Meillähän näitä samoja kysymyksiä tulee sitten sen suhteen, miten vaikka Puolustusvoimien reserviä käytetään, paikallisjoukkoja vaikka erilaisissa hybriditilanteissa ja muissa, ja ylipäänsä sen ajatuksen suhteen, että kertausharjoitukset ovat ikään kuin väline tuoda ihmisiä operatiiviseen toimintaan. Olisin kysynyt puolustusministeriltä, mitä näkymää on ehkä puolustusselontekoon tai ylipäänsä kehitteillä tämän reserviläisten tehokkaan, vaikuttavan ja osaamista ja koulutusta vastaavan käytön edistämiseen ja sitten toisaalta taas tähän tässä nimenomaisessa kysymyksessä, kun puhutaan näistä hybridivaikuttamistilanteista — ne ovat hyvin haastavia jo ihan siihen liittyvän lainsäädännön ja erilaisten tilanteiden yms. puolelta — että tällaisessa tilanteessa kaikilla reserviläisillä on siihen hetkeen [Puhemies koputtaa] päivitetty ja toimiva koulutus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

14.11 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertausharjoituksiin rajaturvallisuustehtäviin määrättävien reserviläisten kannalta on äärimmäisen tärkeää, että sääntely on meillä täsmällistä, tarkkarajaista, oikeasuhtaista sekä rajattu aina välttämättömään, ja on toki oltava selvää sen, millaiset ovat ne poikkeukselliset ja ne vakavat häiriötilanteet, joissa tällainen poikkeuksellinen kertausharjoitusmenettely on välttämättömä ottaa käyttöön. Reserviläisten tehtävät on hyvä olla tarkkaan rajattu, ja heillä on oltava riittävä koulutus tehtäviin, ja esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien turvapaikanhakijoiden tunnistaminen tai voimankäyttö ei saa olla ensisijaisesti rajaturvallisuustehtävissä olevan reserviläisen tehtävä. Olisin kysynytkin meidän ministeriltämme: onko meillä myöskin resursseja siihen, että me voimme kouluttaa ja me voimme harjoittaa meidän reserviläiset, niin että heillä on mahdollisuudet myöskin palvella kansakuntaa näissä tehtävissä, mihin heitä kohdennetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt puolustusministeri Häkkäselle kahden minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen menemme puhujalistalle.

14.13 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä isosta kuvasta: On ihan selvä, että tämä laki on vain yksi samasta sarjasta, joita tulee lähiaikoina ja lähivuosina lisää, eli siis varautumista erilaiseen Venäjän tai kenties muiden autoritääristen valtioiden horjutus-, häirintä- ja muihin hybridivaikuttamisen pyrkimyksiin. Eli tämä rajaturvallisuus on vain yksi palanen, ja nämä kaikki tulevat olemaan myös vähän haasteellisia lainsäädännöllisiä, oikeusvaltion ja kansallisen turvallisuuden balanssia vaativia pohdintoja.

Rajaturvallisuuden osalta: Meillä on käsittelyssä rajaturvallisuuslaki, missä on kovat toimivaltuudet. Sitten on tämä reserviläisten tukimalli, ja sen lisäksi vielä sitten EU-tasolla käydään tätä keskustelua, että sen pitäisi olla Euroopassa yhteinen. Tämän lisäksi on sitten resursointia rajalle lisää, raja-aidan rakentamista ja sitten tiettyjä muita normaaleja sisäministeriön alan hallinnon toimenpiteitä.

Näistä nopeista tilanteista, onko reserviläisillä aikaa reagoida: Tässä pyritään mahdollistamaan se, että reservillä olisi aikaa järjestää omat siviiliasiansa, mutta nyt pitää muistaa se, että tässä on kansallisen turvallisuuden osalta tärkeä lakihanke. Jos tilanne tulee nopeasti päälle, silloin pitää tulla hoitamaan tehtäviä, silloin pitää pystyä nopeasti järjestämään ne asiat, mutta pyritään saamaan nämä tilanteet semmoisiksi, että jokainen pystyy siviilielämänsä asiat järjestämään.

Aseenkanto-oikeus: siihen aseiden käyttöoikeuteen ei ole asevelvollisuuslain pohjalta mahdollisuuksia, eikä sellaista nyt ole tässä esillä.

Toivon, että nämä lait saadaan ennen kesätaukoa käsiteltyä, koska näissä on käytännössä ajankohtaisesta turvallisuustilanteesta kyse, eli että DCA-sopimus, rajaturvallisuuslaki, asevelvollisuuslain muutokset saadaan kaikki ennen kesätaukoa läpi.

Reservin kehittäminen, edustaja Harjanne: Puolustuselonteon yhteydessä katsotaan reservin kehittämisen kokonaisuutta ja reservin käyttömahdollisuuksia erilaisiin tapahtumiin ja tilanteisiin. Kaiken perustana on hyvä koulutus joko vapaaehtoisesti tai sitten ihan velvoittavana ja ohjattuna eli niin, että suomalaiset reserviläiset ovat erittäin motivoituneita, maanpuolustustahtoisia ja kykeneviä. Nyt Nato-harjoituksissa nähdään, että suomalainen reserviläinen kykenee täysmääräisesti siihen, mihin ammattisotilaat muissa maissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä. — Olemme siis puhujalistalla.

14.15 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että Suomella on työkalupakissaan riittävät työkalut rajaturvallisuuden varmistamiseksi kaikissa olosuhteissa. Nyt käsittelyssämme oleva hallituksen esitys osaltaan tätä tavoitetta pyrkiikin toteuttamaan.

Pidän hyvänä sitä, että hallitus on saanut tämän esityksensä asevelvollisuuslain muutoksesta tänne eduskuntaan tuotua hyvinkin nopealla aikataululla. Jatkossa voimme tarpeen tullen kutsua Rajan reserviläisiä kertausharjoituksiin myös rajaturvallisuuden takaamiseksi, mikäli eduskunta tämän lakimuutoksen hyväksyy.

On selvää, että kynnyksen Rajan reservin hyödyntämiseen lain tarkoittamissa tilanteissa pitää olla korkealla. Ehdotettu uusi kertausharjoitusperuste onkin tarkoitettu otettavaksi käyttöön vain rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, välttämättömien toimintojen turvaamiseksi ja poikkeustilanteissa, joita jo tässä lyhyessä debatissa esiin tuotiin.

Kävin läpi tuota hallituksen esityksen luonnosvaiheessa saamaa lausuntopalautetta ja kiinnitin siellä huomiota tähän Rajaturvallisuusunionin lausuntoon. Rajaturvallisuusunionihan on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan siihen, että erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että reserviläisillä on riittävä koulutus, kokemus ja ymmärrys tehtävistä ja myös edellisiin perustuva riittävä kyky toimia mahdollisissa yllätyksellisissäkin tilanteissa. Pidän hyvin tärkeänä, että tämä Rajaturvallisuusunionin lausunnossaan esiin tuoma näkökulma varmistetaan siinä vaiheessa, kun lakia sitten aikanaan ryhdytään käytännössä toimeenpanemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.17 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kolme kuukautta on pitkä aika odottaa, että reserviläisiä saadaan avuksi turvaamaan itärajaa ja maataamme, jos tarve vaatii. Nykyinen laki, jossa määräys kertausharjoitukseen lähetetään vähintään kolmea kuukautta ennen harjoituksen alkamista, ei enää kaikissa tilanteissa toimi, eikä toimi menettely, jossa menettelyllä voidaan kutsua kertausharjoitukseen vain, kun tarkoitus on kohottaa sotilaaalista valmiutta.

Lakiin tarvitaan uusi kertausharjoitusperuste. Lakiesityksessä ehdotetaan, että nopeutetulla menettelyllä voidaan määrätä asevelvollisia kertausharjoitukseen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella alle kolmen kuukauden määräaikaan nopeammin. Näin voimme varmistaa itärajan turvallisuuden koko rajan pituudelta.

Arvoisa puhemies! Meillä on yli 1 300 kilometriä Venäjän vastaista rajaa valvottavana. Viime vuoden lopun luvattomat rajanylitykset itärajalla osoittivat, kuinka paljon henkilöstöä nämä rajanylitykset pienelläkin alueella sitovat. Lakimuutos mahdollistaa sen, että poikkeuksellisissa tilanteissa reserviläiset voidaan kutsua Rajavartiolaitoksen avuksi. Reserviläiset voivat tehdä kevyempiä tehtäviä, kuten valvonta-, kontrolli- ja logistiikkatehtäviä. Kokeneet virkamiehet voivat keskittyä vaativimpiin tehtäviin.

Lakimuutos tuo merkittävästi helpotusta Rajavartiolaitoksen henkilöstöresursseihin, jotka on mitoitettu tavanomaisia normaaliolojen tehtäviä varten. Määräys koskisi vain Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja reserviläisiä, käytännössä puhutaan alle 10 000 henkilöstä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

Lakimuutos on tärkeä edellytys sille, että pystymme takaamaan maamme kansallisen turvallisuuden tässä nopeasti muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Siksi myöskään käsittelyn suhteen ei ole aikaa hukattavaksi, vaan se pitää tehdä mahdollisimman nopeasti ja saada maaliin. Reservin voima on meidän kenttäarmeijan voima. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Linnell, olkaa hyvä.

14.20 Jarno Linnell kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä tärkeästä esityksestä, jonka toivottavasti saamme pian päätökseen.

Muistan, että kun aikanaan tein väitöskirjaa ja väittelin Suomen uhkakuvapolitiikasta, niin totesin siinä, että meidän uhkakuvamme ovat — siis noin 15 vuotta sitten — muuttuneet yhä monimutkaisemmiksi ja meidän uhkakuvien kirjo on entisestään laajentunut. Nyt tänä päivänä voin todeta, että kehitys on jatkunut samaan suuntaan. Me elämme maailmassa, jossa me myöskin lainsäädännön osalta joudumme yhä haasteellisempiin tilanteisiin siinä, että me elämme niin sanotusti sodan ja rauhan välimaastossa, ja kun katsotaan tämän päivän turvallisuusympäristöä, niin sana ”hämmäntäminen” suomalaista yhteiskuntaa kohtaan ja suomalaista turvallisuutta kohtaan on aivan keskeistä. Siihen on kuitenkin kaksi parasta vastalääkesanaa: toinen on ”päättäväisyys”, ja toinen on ”varautuminen”.

Minun mielestäni Suomi toimii viisaasti ja huolehtii turvallisuudestaan, kun se ennakoiden varautuu erilaisiin meidän yhteiskunnan epävakauttaviin toimiin, tässä tapauksessa rajan turvallisuudesta huolehtien, ja ennen kaikkea myös tällä lakiesityksellä, jolla me mahdollistamme nopeammalla aikataululla Rajavartiolaitoksen kyvykkyyden erilaisten tilanteiden osalta reserviläisten käyttöön. Mielestäni ministeri myös erittäin hyvin kuvasi sitä, että kyse on laajemmasta kokonaisuudesta. Me puhumme rajaturvallisuuslaista, me puhumme nyt tästä hallituksen esityksestä asevelvollisuuslain muutoksista rajaturvallisuuden varmistamiseksi, me puhumme DCA-sopimuksesta ja monista muista asioista. Näinä epävarmoina maailmanpoliittisina aikoina meidän on kyllä, toki oikeusprosesseja ja laillisuusvelvoitteita kunnioittaen, huolehdittava siitä, että nämä esitykset me saisimme mahdollisimman nopeasti vietyä päätökseen, ja se on kansallisen turvallisuuden edun mukaista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.22 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! On oikein ja täysin välttämätöntä, että Suomi huolehtii rajojensa turvallisuudesta. Kiitos puolustusministerille tämän esityksen esittelystä.

Tässä tosiaan ehdotetaan, että vastedes nopeutetulla menettelyllä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoituksiin myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella. Ja kuten olemme tässä keskustelussa jo kuulleet, nykyinen asevelvollisuuslaki ei mahdollista tällaista poikkeuksellisessa rajaturvallisuuden häiriötilassa, vaan tarvitaan tämä uudistus, jotta reserviläisiä voitaisiin määrätä kertausharjoituksiin turvaamaan meidän rajojamme. Kyseessä olisi hyvin poikkeuksellinen menettely, jota käytettäisiin vain silloin, kun viranomaisten käytössä olevat resurssit eivät riittäisi, kuten tässä esityksessä todetaan, ja menettely tosiaan koskisi vain Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja asepalveluksen suorittaneita ja asianmukaisen koulutuksen saaneita reserviläisiä. Tuossa aiemmin jo tuotiin esille huoli siitä, että kun näitä reserviläisiä kutsutaan, niin onhan heillä se asianmu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

kainen koulutus. Tuossa ministeri vastauksessaan jo totesikin, että tälle koulutukselle ja koulutuksen päivittämiselle on tarvetta ja että sitä on syytä jatkuvasti tarkastella.

On todella tärkeitä, että tämä lakiesitys nyt täällä eduskunnassa etenee jouhevasti ja sujuvasti, sillä tämä on varautumista ja ennaltaehkäisyä. On tärkeitä, että Suomen ulkopuolellakin kaikki tietävät, että Suomi huolehtii rajoistaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.24 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tässä ministerin esittelyssä ja eduskuntapuheissa on tullut ilmi, tämä on osa laajempaa kokonaisuutta, mihin liittyvät 2019 voimaan tulleet tiedustelulait, Nato-jäsenyys, DCA-sopimus ja niin pois päin.

Tämä asevelvollisuuslain muuttaminen on tarpeen Rajavartiolaitokselle, ja ajatuksena on tietenkin se, että pystytään nopeammin reagoimaan muuttuneissa tilanteissa. Uskon, että myös reserviläisten näkökulmasta tämä selkeyttää tilannetta ja suorastaan antaa lisää motivaatiota koulutukselle ja reserviläistoiminnalle, kun voi olla suuremmalla todennäköisyydellä aitoa käyttöä todellisissa tilanteissa, mikäli tilanteet rajalla esimerkiksi välineellistetyin maahanmuuton takia muuttuvat nopeasti. Ensinnäkin tämän täytyy olla tietysti välttämätöntä, viranomaisten resurssien riittämättömät siinä tilanteessa, ennen kuin tällaista reserviläisten käyttöä voidaan ottaa käyttöön.

Tähän kokonaisuuteen liittyen meillä on hallitusohjelmassa myös kirjauksia tiedustelulainsäädännöstä, joka on varsin onnistunut kokonaisuus, mutta joitakin pieniä muutoksia, lisäyksiä, täydennyksiä siellä on tulossa. Kysynkin ministeriltä: millä aikataululla ne etenevät eduskuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.26 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia. Ehdotetaan, että nopeutetulla menettelyllä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoitukseen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella. Tavoitteena on parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä vastata nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin.

Sisäministeriön esityksessä todetaan, että rajavartiolain mukaisen rajaturvallisuuden ylläpitämisen varmistamiseksi on noussut esille tarve saada rajajoukkoihin sijoitetut reserviläiset nykyistä joustavammin palvelukseen myös tilanteissa, joissa rajaturvallisuus on vakavasti vaarantunut. Maahantulon välineellistämässä vieras valtio ryhtyy tuottamaan ja ohjaamaan maahantulijavirtoja painostuskeinona muita valtioita kohtaan ja loukkaa siten näiden suvereniteettia. Kansallisen riskiarvion mukaan erityisesti rajojen turvallisuuskysymykset näkyvät Suomessa ja välineellistetty maahantulo voi toteutua Suomen itärajalla Venäjän poliittisia tarkoitusperiä ajavana siirtolaisilla painostamisena.

Keskeistä riskien torjumiseksi on niihin varautuminen ja välitön reagointivalmius. Suomessa on valvottavanaan yli 1 300 kilometriä Venäjän vastaista rajaa. Loppuvuoden 2023 luvattomat rajanylitykset itärajalla osoittivat, kuinka paljon henkilöstöä pienelläkin alueella tapahtuvat massamaiset luvattomat rajanylitykset sitovat. Aikaisemmin vastaavaa välineellistettyä maahantuloa Venäjältä Suomeen toteutettiin vuosina 2015—2016. Näiden esimerkkien kaltaisten mutta merkittävästi vielä näitä laajempien tilanteiden hallintaan eivät nykyiset rajaviranomaisen käytössä olevat resurssit ole riittävät. Sen vuoksi tarvitaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

uudenlaisia menetelmiä ja huomattavasti enemmän koulutettuja henkilöitä, kuten rajajoukkojen reserviläisiä. Olisi tärkeää saada rajajoukkoihin sijoitettuja reserviläisiä liikkeelle mahdollisimman joustavasti rajaturvallisuustilanteen sitä vaatiessa. Tällaisesta kertausharjoituksesta tulisi päättää vastaavalla tavalla kuin sotilaallisen valmiuden joustavaksi kohottamiseksi määrättävässä kertausharjoituksessa eli sotilaskäskyasioiden päätöksentekomenettelyssä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tarpeellinen Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi ja hybridiuhkiihin vastaamiseksi. On kuitenkin muistettava, että tehtävän voi suorittaa menestyksekkäästi vain koulutettu ja harjoitettu yksilö ja joukko. Pelkkä nopeutettu kertausharjoitukseen kutsuminen tilanteen ollessa jo päällä ei riitä. Reserviläisten koulutautumiseen on varattava riittävät resurssit, ja Rajavartiolaitokselle on osoitettava lisää kertausharjoitusvuorokausia joukkojen kouluttamiseen.

Kannatan lämpimästi hallituksen esitystä. Kiitos ministerille ja hallitukselle sen tuomista tänne meille eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

14.30 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit, kalusto ja teknologia varmistetaan. Lisäksi lainsäädäntö, mukaan lukien toimivaltuudet, päivitetään vastaamaan rajaturvallisuuden tarpeita.

Tarkoituksena on, että hallitus varmistaa viranomaisten riittävät toimivaltuudet ja resurssit kansallisen riskiarvion uhkien torjuntaan ja kriisien johtamiseen. Hallituksen tarkoituksena on toteuttaa kaikilla hallinnonaloilla häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelu, jonka osana sektorilainsäädännön päivitystyö toteutetaan samanaikaisesti valmiuslainsäädännön uudistamisen kanssa eli syksyyn 2025 mennessä. Lisäksi varmistetaan viranomaisten riittävät voimavarat hybridivaikuttamisen torjumiseen. Hallituksella on valmius tarvittaessa käyttää kaikkia lainsäädännön toimivaltuuksia rajaturvallisuutta vakavasti vaarantavissa tilanteissa.

Sisäministeri on tehnyt esityksen, jossa esitetään asevelvollisuuslain 48 §:n muuttamista siten, että reservin kertausharjoituksilla voitaisiin mahdollistaa valmiuden joustava kohottaminen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella. Esityksessä todetaan, että rajavartiolain mukaisen rajaturvallisuuden ylläpitämisen varmistamiseksi esille on noussut tarve saada rajajoukkoihin sijoitetut reserviläiset nykyistä joustavammin palvelukseen myös tilanteissa, joissa rajaturvallisuus on vakavasti vaarantunut.

Sisäministeriön rajavartio-osaston mukaan rajaturvallisuuden turvaamiseksi on tärkeää, että nyt käsittelyssä olevalla asevelvollisuuslain 32 §:n 3 momentin mukaisella nopeutetulla menettelyllä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoitukseen myös rajaturvallisuusperusteella.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut nopeasti. Sen ennustettavuus on heikentynyt muun muassa globaalien jännitteiden vuoksi. Suomen ja koko Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022.

Kansallisen riskiarvion 2023 mukaan Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Tässä ajassa ja Suomen sekä Euroopan turvallisuustilanne huomioiden tämä hallituksen esitys on mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

lestäni erittäin perusteltu. Tämä hallituksen esitys ja sen luoma toimivalta tukevat Suomen sekä suomalaisten ihmisten turvallisuutta. Kannatan tätä hallituksen esitystä. [Ben Zyskowicz: Hyvä, että tulee oppositiostakin tukea!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.33 **Timo Suhonen sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on asevelvollisuuslain muuttaminen. Perusteluteksteissä tulee hyvin esiin se, että ehdotettujen muutosten myötä Suomen kyky reagoida nopeammin ja tehokkaammin turvallisuustilanteen nopeaan muutokseen paranisi. Tämä parantaisi kansallisen turvallisuuden ja rajaturvallisuuden varmistamisen edellytyksiä erilaisissa nopeasti kehittyvissä rajaturvallisuuden häiriötilanteissa. Toteutuessaan esitys vahvistaisi kansallista turvallisuutta, koska nopeasti kehittyviin tilanteisiin pystyttäisiin vastaamaan nopeammin ja kansalliseen turvallisuuteen vaikuttavia uhkia kyettäisiin torjumaan ennakoivammin. Ehdotettu muutos parantaisi myös maanpuolustukseen liittyvää valmiutta, koska kertausharjoituksissa harjoitettaisiin myös maanpuolustukseen liittyviä taitoja. Asevelvollisuuslaki, varusmiespalvelus ja kertausharjoitukset ovat tärkeä osa suomalaista valmiutta pitää yllä itsenäistä yhteiskuntaamme.

Kannatan tätä lakimuutosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

14.34 **Mari Kaunistola kok:** Arvoisa puhemies! Täällä käsittelyssä oleva hallituksen esitys on erittäin tärkeä asia ja tietysti osa suurempaa kokonaisuutta. Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa siis Rajavartiolaitoksen kykyä vastata nopeasti muuttuviin rajaturvallisuustilanteisiin. Kun keskustelemme täällä rajaturvallisuudesta ja siihen liittyvästä varautumisesta, on hyvä muistaa myös ne ihmiset, jotka rajalla oikeasti työskentelevät arjessa, jotka kohtaavat nämä uhat ensimmäisenä ja joiden ammattitaito auttaa ratkaisemaan näitä tilanteita.

Tänään puhumme myös siitä, että pystymme kiireellisesti lisäämään resursseja rajalla, tuomaan apua siellä työskenteleville. Mahdollisuus määrätä reserviläisiä kertausharjoitukseen rajaturvallisuuden välttämättömäksi ylläpitämiseksi ja mahdollisesti alle kolmen kuukauden määräajassa olisi kuitenkin tarkoitettu erittäin poikkeukselliseksi menettelyksi.

Me Suomessa olemme valmistautuneet hyvin jo aiemminkin. Meillä on reservissä osavia ihmisiä ja henkilöitä. Nyt meidän tulee jälleen reagoida ympäristön muutokseen ja käyttää hyväksi näitä vahvuuksiamme. Meillä pitää olla työkaluja, jotta kiireelliseen tilanteeseen tullessamme olemme valmiita toimimaan. Yhteistyö eri viranomaisten välillä on Suomessa esimerkillistä ja myös Euroopan mittakaavassa erityisen tärkeää, samoin hyvin toiminut Frontex-yhteistyö.

Arvoisa puhemies! Ehdotettujen muutosten myötä Suomen kyky reagoida nopeammin ja tehokkaammin turvallisuustilanteisiin ja nopeisiin muutoksiin paranee huomattavasti. Ehdotettu muutos parantaa myös maanpuolustukseen liittyvää valmiutta, koska kertausharjoituksissa harjoitettaisiin myös maanpuolustukseen liittyviä taitoja. Näen, että meidän pitää myös seurata ja tarvittaessa panostaa lisää reserviläisten koulutukseen. Reservin kehittäminen on välttämätöntä. Reserviläiset ovat meille ehdoton ja merkittävä voimavara.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

14.37 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Ensin haluan esittää kiitoksen puolustusministerille tämän lakiesityksen käsittelyyn tuomisesta ja luonnollisesti myös tämän esittelystä.

Niin kuin olemme aiemmin tässä kuulleet, Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut erittäin nopealla vauhdilla. Ennustettavuus on heikentynyt. Suomen ja koko Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti. Kansallisen riskiarvion mukaan Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on nyt vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan sitten kylmän sodan. Perinteisten sotilaallisten uhkien rinnalle on tullut myös uhka hybrdivaikuttamisesta sekä laaja-alaisesta vaikuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä ehdotetaan, että nopeutetulla menettelyllä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoituksiin myös rajaturvallisuusperusteella. Lisäksi ehdotetaan, että reservin kertausharjoituksilla voitaisiin mahdollistaa valmiuden joustava kohottaminen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella. Rajaturvallisuuden ylläpitämisen varmistamiseksi tapetille on noussut tarve saada rajajoukkoihin sijoitetut reserviläiset nykyistä joustavammin palvelukseen myös tilanteissa, jossa rajaturvallisuus on vakavasti vaarantunut. Tavoitteena onkin parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä vastata nopeasti muuttuviin rajaturvallisuustilanteisiin.

Hallitusohjelmaankin tämä tärkeä tavoite on kirjattu: Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit, kalusto ja teknologia tullaan varmistamaan. Lisäksi lainsäädäntö sekä viranomaisen toimivaltuudet tullaan päivittämään rajaturvallisuuden tarpeisiin vastataksemme. Tarkoituksena on siis varmistaa viranomaisten riittävät toimivaltuudet ja resurssit kansallisen riskiarvion uhkien torjuntaan ja kriisien johtamiseen. Hallituksella on tarvittaessa täysi valmius käyttää kaikkia lainsäädännön toimivaltuuksia rajaturvallisuutta vakavasti vaarantavissa tilanteissa.

Puhemies! Tämä lakiehdotus on tärkeä askel Suomen kokonaisturvallisuuden parantamiseksi. Asevelvollisten nopeampi ja joustavampi käyttö rajaturvallisuuden kriittisissä tilanteissa vahvistaa Suomen kykyä reagoida ennakoimattomiin ja nopeisiin turvallisuusuhkiin. On ehdottoman tärkeää, että Rajavartiolaitos ja muut viranomaiset saavat tarvitsemansa työkalut ja resurssit, jotta ne voivat tehokkaasti suojella maamme rajoja ja turvata kansalaistemme turvallisuuden.

Samalla meidän tulee muistaa, että turvallisuus ei ole pelkästään viranomaisten vastuulla, vaan se on koko yhteiskuntamme yhteinen tehtävä. Kansalaisten, yhteisöjen ja yritysten tulee olla valmiita toimimaan yhteistyössä viranomaisten kanssa turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että meidän on jatkuvasti ja taukoamatta kehitettävä ja päivitettävä valmiussuunnitelmiamme vastaamaan muuttuvia uhkia ja haasteita. Turvallisuuden takaaminen vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa kaikki yhteiskunnan osat toimivat yhdessä ja hyvin koordinoitusti.

Turvallisuuden takaaminen vaatii jatkuvaa valppautta ja valmiutta reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Tämä lakiehdotus on merkittävä osa tätä kokonaisuutta ja osoittaa sitoutumisemme kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja vahvistamiseen. Suomen on oltava valmis kohtaamaan nykyajan haasteet, ja tämä esitys viekin meitä askeleen lähemmäs tätä tavoitetta: varmistetaan, että Suomi pysyy turvallisena ja vakaana yhteiskuntana kaikille kansalaisille. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron puolustusministeri Häkkäselle, ja muilta osin tämä keskustelu jatkuu myöhemmin tässä istunnossa. — Ministeri Häkkänen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.41 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin laajasta tuesta tälle lakihankkeelle, koska tämän lain tarkoitushan on myös ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä ylipäättään rajalle. Eli haluamme lähettää tällä vahvan viestin myös naapurivaltiolle, että Suomen rajaturvallisuus varmistetaan kaikissa oloissa kaikin mahdollisin keinoin. Eli ei ole mahdollista sellainen tilanne, että Suomessa kontrolli rajan osalta pettäisi, vaan olemme valmiita käyttämään siihen myös reserviläisiä ja kaikkia resursseja, jolla tilanne pidetään hallinnassa. Eli ei kannata edes yrittää.

Ja se, että käytetään reserviläisiä sellaisessa tiukassa tilanteessa tällaisiin tukeviin tehtäviin, valvonta- ja hallintotoimenpiteisiin, nauttii varmasti myös laajaa kansan kannatusta, koska suomalaiset ovat tunnettuja siitä, että hyvän kouluttautumisen kautta reserviläiset ovat valmiita ja kyvykkäitä hoitamaan erilaisia turvallisuustehtäviä myös tässä kokonaisturvallisuuden, laajan turvallisuuden kentässä, ei vain suorissa, kovan maanpuolustuksen tehtävissä. Ja uskoisin näin, että tulevaisuudessa myös tämä kokonaisturvallisuuden tehtäväkenttä tulee kasvamaan reserviläisten osalta ja tätä koulutustoimintaa tullaan varmasti tarkastelemaan siihen suuntaan.

Täällä edustaja Kaunistola nosti esiin saman kysymyksen kuin aiemmin edustaja Kyllönen. Reservin koulutuksesta huolenpitäminen varsinkin näihin muuttuviin tehtäviin, uusiin kokonaisturvallisuutta palveleviin tehtäviin on erittäin ajankohtainen kysymys, ja juuri tällä me vastataan siihen, että virkahenkilöstöä on vaikea saada ja se on erittäin kallista, mutta yhä enemmän reserviläisiä ja sitten vaikka muita siviilejä vapaaehtoisesti kouluttamalla laajoihin kokonaisturvallisuuden tehtäviin, huoltovarmuuden ylläpitämiseen ja kyberturvallisuuden ylläpitämiseen, rajakriittinen infra ja muut, niin näissä uskon, että voidaan edetä tulevina vuosina merkittävästikin eteenpäin.

Vielä lyhyesti edustaja Kiurun kysymykseen tiedustelulainsäädännöstä: Tässäkin rajaturvallisuudessa tiedustelukyky on aivan avainasia, ja varsinkin näissä erilaisissa hybridi-vaikuttamisen kysymyksissä Suomen tiedustelukyvykkyydestä on pidettävä huolta, koska sillä saadaan ennakkovaroituskykyä ja sillä saadaan myös havaintoa siitä, mitä Venäjä tai mahdollisesti joku toinen valtio yrittää tehdä Suomen maalla, merellä ja ilmassa tai kyber- tai digitaalisessa infrassa, ja sitä kautta voidaan sitten helpommin estää nämä haavoittuvuudet suomalaisesta yhteiskunnasta ja tehdä vaikka lainsäädäntömuutoksia, joilla sitten voidaan varmistaa, että Suomea ei päästä tiukassa paikassa horjuttamaan useilla eri keinoilla.

Tiedustelulakien osalta on valmisteluryhmä asetteilla lähiaikoina. Sitten tehdään loppuvuoden ja talven ajan sitä valmistelutyötä, ja on tarkoitus tuoda sitten, kun lakiesitykset ovat kypsiä, tätä päivityslainsäädäntöä tänne eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.36.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kauma, poissa, edustaja Harjanne, poissa, edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Strand.

20.36 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Jag hann inte få taltur tidigare, så jag säger nu några ord — ihan muutama sana.

Här är alltså syftet att ändra värnpliktslagen så att repetitionsövningen också kan vara att upprätthålla gränssäkerheten om det är nödvändigt på grund av gränssäkerhetssituationen.

Eliikkä tämän on sillä lailla osa tiedustelukokonaisuutta, Nato-jäsenyyttä, koko sitä muuttuvaa maailmantilannetta.

Här fördes tidigare en ganska god diskussion allmänt om att också den här lagen förstås är en del i det ändrade säkerhetspolitiska läget som är kopplat såväl till underrättelsesidan som vårt Natomedlemskap och DCA, som nu kom ut från försvarsutskottet, och så vidare, men jag vill ändå påpeka att det handlar om exceptionella situationer.

Eliikkä kyse on hyvin poikkeuksellisista oloista, mutta hyvä, että tällöinen laki on nyt olemassa ja tulossa. — Ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

20.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kun rajaturvallisuustilanne kiristyy ja hybridivaikuttaminen kasvaa, vahvistuu, kysyn nyt lähinnä itseltäni, olisiko voimankäyttöväline, ase, tarpeellinen itsepuolustustarkoituksessa tässä tehtävässä. Rajalla tilanne saattaa eskaloitua nopeasti. Uhkat ja riskit saattavat kasvaa lähes sodan olosuhteisiin hetkessä. Koen reserviläisten turvallisuuden varmistamisen tärkeäksi asiaksi tässä tilanteessa.

Kansallinen turvallisuus on nyt meidän tärkein asia, ja meidän poliitikkojen tärkein tehtävä on varmistaa Suomessa asuvien turvallinen arki. Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

20.38 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän puolustusministeri Häkkästä tämän tärkeän lain tuomisesta eduskuntaan. Tulen Suomen itärajalta ja kuullessani itärajan asukkaiden huolia turvallisuuden heikentyminen Venäjän toimien seurauksena on huolista suurin. Kun Suomi sulki itärajan rajanylityspaikat Venäjän välineellistetyn maahantymäntämisen alettua, oli pitkä rivi asiantuntijoita varoittamassa Suomen mainehaitasta, ihmisoi-keusrikkomuksista ynnä muista seikoista, joiden perusteella rajat pitäisi pitää kaikissa tilanteissa sepposen selällään.

Arvoisa puhemies! Maailma on muuttunut. Suomen itäraja ja Venäjän toiminta ovat yhä enemmän toimintaa rauhan ja sodan välisen harmaan alueen vaikuttamisen alla. Mielestä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2024 vp

ni mainehaitta rajan sulkemisesta ei ylitä kansallista turvallisuutta ja varautumisemme tarvetta. Viimeisimpänä esimerkkinä naapurimme häiriköinnistä on tämän tiistaiamun lento Helsingistä Joensuuhun, joka GPS-häirinnän vuoksi ei pystynyt laskeutumaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys osoittaa, että hallitus tuo ajallaan ja johdonmukaisesti meille eduskuntaan kaikki tarvittavat lait, joilla vastataan tämän hetken ja tulevaisuuden uhkakuviin. Tämä lakiesitys, kuten ministeri mainitsikin, on yksi osa suurempaa kokonaisuutta. Nyt esitetyn lain tavoitteena on parantaa Rajavartioston kykyä vastata nopeasti muuttuviin rajaturvallisuustilanteisiin, ja laki on suunniteltu hyväksyttäväksi nopeutetulla menettelyllä. Sen myötä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoitukseen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella.

Olen tyytyväinen siitä, että suomalaiset reserviläiset ovat koulutettua, motivoitunutta ja osaavaa joukkoa. Maanpuolustushenkemme ja -kykymme ovat korkealla tasolla. Olemme Suomessa tehneet pitkäjänteistä työtä maanpuolustuksen turvaamiseksi. Totuus Euroopassa on, että tällaisia lakeja ei kaikissa valtioissa voitaisi edes hyödyntää reservin puuttumisen vuoksi tai koulutuksen puutteen vuoksi. Onneksi meillä on toisin.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka meidän kansanedustajien työt voivat venyä pitkälle heinäkuulle, olen täällä mielelläni, jotta saamme tämän välttämättömän lain voimaan ajoissa. Ja se, että tämä laki tuodaan eduskuntaan, luo kansalaisillemme mahdollisuuden kokea turvallisuudentunnetta tänä erikoisena aikana, ja he voivat luottaa siihen, että eduskunta kovin yhtenäisenä toimii silloin, kun kansalaistemme turvallisuus on uhattuna.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.41 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on äärettömän tärkeä. Esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia. Ehdotetaan, että nopeutetulla menettelyllä voitaisiin määrätä asevelvollisia kertausharjoitukseen myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella. Tällä on tarkoitus parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä vastata nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin. Tämä lakiesitys on yksi hyvä esimerkki vuosi sitten tehdystä Orpon hallituksen hallitusohjelmasta Vahva ja välittävä Suomi, joka pitää huolta Suomen turvallisuudesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.